

VPO / VPP

Annika Nygård/Elina Thorström/Pauli Pullinen

15.10.2013

”Laajakaista kaikille 2015” –hankkeen toisen väliarvioinnin työpaja eduskunnassa 9.10.2013 klo 9.00 – 12.00

AVAUS

Ylijohtaja Ristola, joka toimi työpajan puheenjohtajana, avasi tilaisuuden ja toivotti osanottajille mielenkiintoista työpaja-aamupäivää.

MINISTERIN PUHE

Työpajan aluksi viestintäministeri Viitanen piti puheen, jossa hän korosti laajakaistahankkeen tärkeyttä alueellisen tasa-arvon ja haja-asutusalueiden elinkeinotoiminnan kannalta. Julkisen sektorin palveluihin ja kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittämiseen on panostettava. Yhteinen palveluväylä ja sähköinen tunnistaminen mahdollistavat älykkäät palvelut ja parantavat julkisen sektorin tuottavuutta. Muina ajankohtaisina asioina ministeri mainitsi suunnitteilla olevan merikaapelin Suomen ja Saksan välille ja unelman koillisväylän kaapelista, tietoyhteiskuntakaaren, käynnissä olevan Euroopan kyberturvallisuuskuukauden ja lisämiljoonan kyberturvallisuustoiminnan kehittämiseen. Lopuksi ministeri lupasi, että laajakaistahankkeen toinen väliarviointi valmistuu kuluvan vuoden aikana ja toivoi kaikille antoisaa työpajaa.

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN TERVEHDYS

Valiokunnan puheenjohtaja Kalle Jokinen kertoi kokemuksia valiokunnan tekemältä tutustumismatkalta Hollannin kyberturvallisuuskeskukseen. Valiokunta näkee laajakaistahankkeen tärkeänä ja perusteltuna. Oleellista hankkeiden toteutumisen kannalta on selkeä markkinointi ja rakentamiskustannusten madaltaminen. Valiokunta korostaa teknologianeutraaliteettia, koska se mahdollistaa kehittymisen teknologian tahdissa. Eri teknologioita tulee hyödyntää kattavasti, tarvetta on sekä kiinteille että mobiiliyhteyksille. Lisäksi Jokinen totesi, että huutokauppa on tärkeää saada päätökseen, jotta taajuudet saadaan pikaisesti käyttöön. Itämeren merikaapelin valiokunta kokee myös tärkeäksi hankkeeksi. Lopuksi Jokinen kertoi, että valiokunta on valmis omalla panoksellaan edistämään laajakaistahankkeen jatkumista.

LAAJAKAISTAHANKKEEN TOINEN VÄLIARVIOINTI

Ylitarkastaja Pullinen LVM:stä kertoi toisen väliarvioinnin tilanteesta. Perustana on 3.5.2012 tehty valtioneuvoston periaatepäätös, jossa edellytettiin toisen väliarvioinnin tekemistä vuonna 2013. LVM laati alkukesästä keskustelumuistion hankkeen tilanteesta sekä sidosryhmiltä saaduista kehittämisenäkemyksistä. Muistio oli kesän aikana laajalla lausuntokierroksella ja siihen saatiin lähes sata lausuntoa. Pullinen esitteli lausuntoyhteenvedosta useimmin esiintyneet ja kiinnostavimmat näkemykset. 2 km:n säännön poistamisen ja vapaa-ajan asuntojen huomioimisen vaikutuksia hankkeen kustannuksiin, kannattavuuteen, verkkosuunnitteluun ja byrokraatiaan ollaan selvittämässä. Selvitysten

valmistuttua tehdään lopullinen analyysi loppuvuoden aikana hankkeen jatkokehittämisestä poliittista päätöksentekoa varten.

KÄYTÄNNÖN KOKEMUKSIA

Puheenjohtaja Tuure Hirvonen, Pohjois-Karjalan tietoverkko-osuuskunta

Rääkkylässä ollaan toteuttamassa koko kansan hanketta 100/50/1100/15 mallilla (liittymismaksu 100€, kk-maksu 50€, 1100 jäsentä, 15 v takaisinmaksuaika). 400 km:n verkosta on rakennettu 320 km, jäseniä on jo 900, liittymiä on yli tuhat. Haasteena on rahoitus, rakennuskustannusten arviointi, 2 km:n omavastuu, vakuudet, osaaminen ja mustat pisteet. Kunta haluaa, että sote-pilotointi onnistuu. Aiheesta Innoleiri viikolla 43.

Kaupunginjohtaja Jarmo Muiniekka, Kiuruvesi

Hankkeelle tarvitaan lisää aikaa vuoteen 2020. Valtion tuen riittävyys on varmistettava. 22 %:n kunnat on otettava Viestintäviraston kautta mukaan valtion tuen piiriin. Erityisen haastaville alueille on valmisteltava erityisratkaisuja. Kuntien ylivoimaiset talousongelmat on huomioitava. Sisällöntuotanto on olennainen, koska nyt on joissain paikoissa yhteyksiä, mutta ei välttämättä palveluja. Hanke tuo valtiolle verotuloja ainakin valtiontuen verran (alv, palkkaverot, yritysverot jne.). Loppukäyttäjän hinta muodostuu kovaksi, jos etäisyys on pitkä. Pienten operaattorien edellytyksiä on parannettava (takauskysymys ja Finnveran rooli). Laajakaistatukilain tulkintoja on muutettava (2 km sääntö ja mustat pisteet). Olevaa valokaapeli-infraa on voitava hyödyntää. Lupamenettelyä on tehostettava ja kaapelitiedot tulisi saada yhdestä paikasta (tietoyhteiskuntakaari).

Yhteysjohtaja Maiju Hyry, Lapin liitto

60 % Lapin ohjelma-alueen väestöstä on edelleen vailla laajakaistayhteyksiä. Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat esittävät, että hanketta ja sen rahoitusta jatketaan vuoteen 2020, 2 km:n ja vapaa-ajan asuntojen rajoitukset poistetaan sekä erillisratkaisuja ja –toimenpiteitä toteutetaan haasteellisille ja keskeisille alueille. Rahoitustarve Pohjois- ja Itä-Suomessa on yhteensä 109 M€.

Puheenjohtaja Kaj Söderman, Suomen Seutuverkot ry

Söderman on Pirkanmaan liiton "Avoin kuitu" –hankkeen vetäjä ja Suomen Seutuverkot ry:n puheenjohtaja. Hän oli ollut mukana Turunmaan saariston pilottihankkeessa. Hankkeelle oli kova isku, kun 33 %:n kunnassa Houtskarissa markkinaehtoisien alueiden osuus oli niin suuri, että tuen piiriin jäi vain pienet alueet meren rannalla. Liittymien markkinointi ei onnistunut hyvin. 112 liittymää olisi pitänyt tulla, mutta saatiin vain reilu 70 ja Sonera vetäytyi hankkeesta. Onnistuneitakin hankkeita on, mutta ne ovat pienten yhtiöiden toteuttamia ja todella hajanaisia. Seutuverkot vastustaa haittamaksua. Hanke tuo valtiolle verotuloja. Lisäksi hankkeilla on useita paikallisia positiivisia vaikutuksia esim. työllisyyteen. Hanke ei ole lunastanut odotuksia ja siitä on muodostunut "Laajakaista muutamille" -hanke. Hanke on jäänyt pienten kuntayhtiöiden näpertelyksi. Tavoitteet eivät toteudu kaikkina. Markkinaehtoiset alueet tulisi harkita uudelleen. 2 km:n rajoitus on poistettava. Lähiöt ovat väliinputoajia. Hybridiratkaisutkin voisivat toimia.

Neuvotteleva virkamies Sirpa Karjalainen, maa- ja metsätalousministeriö

Maaseudulla on tarvetta ja kysyntää, mutta vähän ostovoimaa. EU:n maaseuturahaston 24,6 M€:n elvytysvaroilla on käynnissä tai valmistunut 30 hanketta. Tukipäätöksille on saatu jatkoaikaa alkuvuodeksi 2014 ja maksatuksille vuoden 2015 puoliväliin. Ohjelmakaudelle 2014 – 2020 vaikuttaa mahdolliselta saada rahoitusta kyläverkkohankkeille. Eniten maaseuturahastosta on rahoitettu Keski-Suomen, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan hankkeita. Kyläverkkohankkeista on saatu hyviä kokemuksia ja niitä on rahoitettu 21 kpl. Kansalliselle laajakaistarahoitukselle on suuri tarve vuoden 2015 jälkeen.

Apulaisjohtaja Petri Makkonen, Viestintävirasto

Laajakaistahankkeiden etenemisvauhti on edelleen kiintynyt kuluvana vuonna. Tukea on myönnetty jo yli 19 M€ ja maksettu yli 9 M€. Toistakymmentä uutta yritystä on syntynyt. Verkkoa on rakennettu n. 8000 km. Valokuitu on tullut saataville yli 25 000 uudelle kotitaloudelle. Vuonna 2008 asetettu tavoite on edelleen haastava, vaikka kiinnostusta hankkeisiin löytyy. Ellei lisärahoitusta saada osa käynnistyneistä hankkeista voi jäädä ilman tukea. Tukiehtoja voitaisiin yksinkertaistaa poistamalla 2 km:n sääntö ja hyväksymällä vapaa-ajan asunnot tukiehtojen piiriin.

EDUSKUNTARYHMIEN PUHEENVUOROT**Mirja Vehkaperä, kesk, Oulun vaaliipiiri**

Rahoitus on riittämätön ja tukirahojen loppuminen uhkaa, joten monet hankkeet saattavat jäädä toteutumatta tai ne keskeytyvät. Manner-Suomen maaseuturahaston rahoja tulisi voida käyttää edelleen. 2 km:n rajoitus tulisi poistaa. Haja-asutusalueet ja taajamat ovat ongelmallisia. Mikä on valtion vastuu? Edellytyksenä on, että yhteyksien hinta – laatusuhde on kohdallaan. Mikä on kuntien tehtävä? Keskustan eduskuntaryhmä vaatii, että julkista tukea on oltava saatavilla vielä vuoden 2015 jälkeen. Valtion vastuuta on mietittävä tulevaisuudessa edelleen. Kuntien vastuu on tällä hetkellä liian raskas ja hankkeen hallinnollista taakkaa voisi siirtää valtiolle. 800 MHz:n taajuushuutokauppa tulee saada ratkaistua mahdollisimman pian kuluttajan hyödyksi.

Outi Alanko-Kahiluoto, vihr, Helsinki

Intian esimerkki osoittaa, että mobiililaitteilla voi työllistää itse itsensä. Tämä pätee sekä kehitysmaissa että Suomessa. Internetyhteydet ovat välttämättömiä ja yleispalveluvelvoitteesta tulee pitää kiinni. Laajakaistahankkeen tehokkuutta tulee arvioida. Yhteiskunnan on tuettava verkkojen rakentamista ja vihreät kannattavat laajakaista kaikille hanketta. Nopeat yhteydet voisi toteuttaa ketterämmin mobiilisti ja tulisi panostaa 4G:hen, jolloin toiminta olisi kustannustehokkaampaa ja julkisen tuen tarve vähenisi. Espoon syrjäkylilläkin on alueita, jonne ei ole saatavilla kiinteää laajakaistaa.

Sauli Ahvenjärvi, krist, Satakunta

Hanke on tärkeä erityisesti kilpailukyvyyn ja yhdenvertaisuuden kannalta. Julkista sähköistä palvelutuotantoa tulee tehostaa. Koulutuspalvelut ovat tärkeitä, koska lukiot tekevät verkkojen avulla kurssitarjontaa myös toisille paikkakunnille. Parempia palveluja saadaan verkon kautta ja nettiriippuvuutemme kasvaa. Kaikki väestöryhmät eivät pysty hyödyntämään näitä palveluja ja kyberturvallisuus on oleellista. Henkilöllisyyden varmistaminen on tärkeää. Tietoturva ja uhkat, joita ei vielä edes tiedetä, on pidettävä mielessä. Näissä asioissa ollaan koko ajan kaksi askelta perässä. Hankkeelle toivotaan hyvää jatkoa.

Eila Tiainen, vas, Keski-Suomi

Hanketta on tärkeä jatkaa vuoteen 2020 saakka ja tuen myöntämisen ehtoja tulee tarkastella uudelleen. Teknologianeutraaliteettius on tärkeä säilyttää, 2 km:n tukikelvoton osuus tulee poistaa ja vapaa-ajan asunnot tulee sisällyttää hankkeeseen. Etätöitä tehdään mökiltä ja usein on vaikea sanoa, mikä on varsinainen asunto ja mikä ei. Sähköiset palvelut ovat erittäin hyödyllisiä ja laajempi joukko on saatava niiden käyttäjiksi. Peruspalvelut, kuten sote- ja opetuspalvelut on vietävä verkkoon. Niistä tulisi hyötyä haja-asutusalueille. Tilaajakustannusten tulee olla kohtuullisia. Lisäksi on muistettava, että 300 000 ei omista tietokonetta.

Ari Jalonen, ps, Satakunta

Me suomalaiset pidämme itseämme edelläkävijöinä internetyhteyksien suhteen, mutta Hollannissa kuitu on suuressa osassa maata. Mobiiliyhteydet ovat nykyaikaa ja niiden rakentamista tulee jatkaa, mutta niiden kapasiteetti ei ole yksinään riittävä. Siksi kuidun rakentamista tulee jatkaa. Merikaapeliyhteyksien toteutus Eurooppaan ja Aasiaan ei saisi keskeytyä tai viivästyä säästösyistä. Olisi painettava kaasua, ettei menetetä tilaisuutta saada varmat yhteydet Suomesta ulos ja Suomen sisällä. Pienet kunnat ovat päässeet helpommin tuen piiriin. Suurkuntahanke muuttaa tilannetta totaalisesti. Suomen on oltava edelläkävijä ja rakennettava kunnon yhteydet kaikkialle.

Jukka Kopra, kok, Etelä-Karjala

Hankkeille on vaikeaa löytää toteuttajia esimerkiksi Etelä-Karjalassa. Vaikuttaa siltä, että operaattoreiden into rakentaa valokuitua on hiipumassa. Mobiilitekniikka on yhdenvertainen ja se olisi riittävä suurimmalle osalle käyttäjistä. Etelä-Karjalan maakunnassa oli tilanne, että oli saatu 7 kuntaa mukaan hankkeeseen. Etsittiin operaattoria, mutta yhtään tarjousta ei saatu. Sonera, Elisa ja DNA ilmoittivat, ettei kannata lähteä mukaan. Muualla osuuskunta tai innokas porukka on toiminut, mutta valitettavasti Etelä-Karjalassa tällaista tahtoa ei ole löytynyt. Kunnat ovat sitoutuneet hankkeisiin huonosti ja asiakaspotentiaali ei ole ollut innokas. Uudelle omakotitaloalueelle Lappeenrannassa ei rakenneta automaattisesti verkkoja kalliiden kustannusten takia. Mobiilitekniikkaa voisi käyttää 2 km:n tilaajajohtoon. Muutamassa vuodessa mobiililla saadaan toteutettua 10-20 Mbps siirtokapasiteetti, mikä riittää suurimmalle osalle.

Raimo Piirainen, sdp, Kainuu

Hankkeita on toteutunut siellä, missä tukiprosentit ovat korkeita. Kaikkialle ei voi vetää kuitua, joten myös mobiilitekniikka on tärkeää. Huutokauppaan tulee saada vauhtia ja taajuus tulee jakaa kolmelle toimijalle, ettei tule valituskierrettä. Jos huutokauppaa koskeva lakiehdotus tulisi valiokuntaan, se saataisiin pian eteenpäin. Kiurun sanonta: "joka niemeen, notkoon, saarelmaan" pätee Kainuussa. Vapaa-ajan asunnot tulisi sisällyttää hankkeeseen. Kajaanissa asuvana tietää, että mobiiliyhteydet vaihtelevat paljon. Myös 700 MHz:n alue pitää saada käyttöön.

Thomas Blomqvist rkp, Uusimaa

Laajakaistaverkko on tulevaisuudessa yhtä olennainen kuin tieverkko ja sähköverkko nyt. Hyvää hanketta tulee jatkaa, mutta toiminnan tehokkuutta tulee arvioida. Kunnille ei saa kohdistaa liikaa rasitteita. Päätösprosessia tulee nopeuttaa ja 2 km:n tukikelvoton osuus tulee poistaa. Valokuitukaapeli on joissain tapauksissa ainoa toimiva ratkaisu. Hankkeella on puolueen tuki.

LOPPUKESKUSTELU**Edustaja Mikko Alatalo, kesk, Pirkanmaa**

Edustaja kysyi, mikä on 800 MHz:n huutokaupan aikataulu ja miten kuntaliitokset vaikuttavat laajakaistahankkeeseen?

Jarmo Matilainen, Finnet-liitto

Liiton jäsenet ovat investoineet viime vuosina 300 M€. Nyt laajakaistatuen rinnalle pitäisi tulla pilotointi palvelutuotannon ja liiketoimintamahdollisuuksien luomiseksi. Palvelut pitää saada kaikille, kun verkko on rakennettu. Laajakaistatuen rinnalla tulisi tukea myös sähköisten palveluiden kehittämistä ja käyttöä.

Sami Ylikortes, Elisa

Yritys tukee tavoitetta ja investoi joka vuosi 200 M€. EU:ssa kuituyhteys on keskimäärin kahdella prosentilla. Tavoite on todella haasteellinen. Merkittävin asia on saada 800 MHz:n huutokauppa päätökseen. Useampi miljoona tulee rakennettavan verkon piiriin. Prosessin riitauttaminen on pahin skenaario, joten lakimuutos tulisi tehdä.

Reijo Svento, FiCom

Pääosin on puhuttu tarjonnasta, mutta kysynnän lisääminen on olennaisempaa. Yksikköhinta alenee kysynnän lisääntyessä. Kipupiste on n. 1500 €. Julkiset palvelut mm. terveyspalvelut on vietävä verkkoon. Ei haittamaksuille.

Asta Sihvonon-Punkka, Viestintävirasto: vastaus huutokauppakysymykseen

Huutokauppa voi jatkua aikaisintaan 21.10.2013 Tänäpäin umpeutui muutosmääräyksestä pyydettyjen lausuntojen määräaika. Lausunnot käydään pikaisesti läpi ja samaan aikaan tehdään huutokauppaohjelmiston tekninen huolto. Asiasta informoidaan viikkoa ennen huutokaupan jatkumista.

Gustaf Forsberg, LPOnet

50 % Googlen käytöstä tehdään mobiililaitteilla. Mobiiliittymässä tulee aina säilymään oleellinen ero tarpeen ja kapasiteetin välillä.

Esa Huurreksa, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Tarvitaan sekä mobiili- että kiinteitä yhteyksiä. Onko julkista tukea järkevä käyttää mobiiliratkaisuihin ja palata asiaan viiden vuoden päästä, vaiko valokuituun ja palata asiaan 50 vuoden päästä?

Tapio Saarinen, Kuuskaista

Kun laajakaistalakea päivitettiin, tulkittiin, että vanhoille hankkeille ei voida antaa ennakkomaksua ja tämä perusteltiin EU-komission notifioinnilla. Tälle ei kuitenkaan löydy perusteita ja asia tulisi ottaa uudelleen käsittelyyn.

Petri Makkonen, Viestintävirasto: vastaus ennakkomaksukysymykseen

EU-komission edellytys notifioinnin yhteydessä oli, että ennakkomaksua ei voida antaa vanhoille hankkeille. Asiassa ei jäänyt kansallista liikkumavaraa.

Loppuyhteenvedo, Juhapekka Ristola, LVM

Puheenjohtaja tiivisti lyhyesti päivän mielenkiintoisen annin ja lupasi viedä työpajan terveiset ministerille. Hän kiitti puhujia napakoista esityksistä ja muita osanottajia aktiivisuudesta työpajassa. Puheenjohtaja ilmoitti työpajan päättyneeksi klo 11.58.